

2010

LAW - II (Optional)
विधि - II (वैकल्पिक)

200062

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi only.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer *any four* of the following (10 Marks each) :

खालीलपैकी **कोणत्याही चार** च्या उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 10 गुण) :

- (a) Explain Section 125 Cr.P.C for the order of maintenance of wife.
सी आर पी सी च्या 125 व्या कलमा प्रमाणे पत्नी साठी उपलब्ध असलेल्या पोटगीच्या कायदेशीर तरतूदी स्पष्ट करा.
- (b) Discuss the development of Law of tort in India after Independence.
अपकृत्याच्या कायद्याचा स्वतंत्र भारतातील विकासा बद्दल माहिती द्या.
- (c) Define 'Undue influence' under Section 16 of the Indian Contract Act.
भारतीय करार कायद्याच्या कलम 16 नुसार 'गैरवाजवी दडपण' ह्याची व्याख्या स्पष्ट करा.
- (d) Explain the offence of tampering with computer source document.
कंप्यूटर सोर्स डॉक्यूमेंट मध्ये हस्तक्षेप करण्याच्या गुन्ह्या विषयी स्पष्ट करा.
- (e) Explain the procedure of holding an inquiry by magistrate in case of accused being lunatic.
गुन्हेगार व्यक्ती वेडा असल्यास मॅजीस्ट्रेट ने चौकशी करण्यासाठी वापरलेली पद्धत स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. (a) Explain the maxim actus non facit reum, nisi men sit rea. 10
मॅक्झीम अॅक्टस नॉन फॅसीट रीयम, निसी मेन सीट रिया स्पष्ट करा.
- (b) Discuss the offence of personation of an election. What is the punishment for this offence ? 15
निवडणुकीत तोतयागिरी करण्याच्या गुन्ह्या विषयी माहिती लिहा. ह्या गुन्ह्या साठी कोणती शिक्षा आहे ?
- (c) What is the procedure and powers of special judges under Section 5 of the Prevention of Corruption Act, 1988. 10
लाचलूचपत प्रतिबंध कायदा, 1988 च्या कलम 5 नुसार स्पेशल जज ची प्रक्रिया व अधिकार स्पष्ट करा.

3. (a) Explain the essential ingredients of the offence of rioting. गुण
15
'दंगा करणे' ह्या गुन्ह्याचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
- (b) Discuss Section 161 IPC relating to public servant taking gratification other than legal remuneration in respect of an official act. 15
भारतीय दंड संहितेच्या कलम 161 च्या अंतर्गत लोकसेवकाने कार्यालयीन कामासाठी न्याय्य पगारा शिवाय इतर ग्रीटिफिकेशन घेण्याविषयीचा कायदा स्पष्ट करा.
- (c) Define 'Public Servant' under Section 2(c) of the Prevention of Corruption Act, 1988. 10
लाचलूचपत प्रतिबंध कायदा, 1988 च्या कलम 2 (c) अंतर्गत 'लोकसेवक' ची व्याख्या स्पष्ट करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. (a) Define 'tort'. Distinguish between tort and contract. 15
'अपकृत्याची' व्याख्या सांगा. अपकृत्य व करार ह्यातील फरक स्पष्ट करा.
- (b) Discuss various remedies for private nuisance. 15
व्यक्तीगत उपद्रवावर विविध उपाययोजना स्पष्ट करा.
- (c) Explain the rule of strict and absolute liability enforced by the Supreme Court in M.C. Mehta Vs. Union of India (AIR 1987 SC 1086). 10
स्ट्रीक्ट व अॅबसोल्यूट लायबिलीटीचा सर्वोच्च न्यायालयाने एम.सी. मेहता विरुद्ध यूनीयन ऑफ इंडिया (AIR 1987 SC 1086) ह्या निवाड्यात दिलेला नियम स्पष्ट करा.
5. (a) Explain why should a master be held liable for the torts committed by his servant in doing his business ? 15
सेवकाच्या कार्यकाळात केलेल्या अपकृत्यासाठी मालक जबाबदार का असतो, हे स्पष्ट करा.
- (b) Distinguish between libel and slander. 15
लेखी बदनामी करणे व तोंडी बदनामी करणे ह्यातील कायदे विषयक फरक स्पष्ट करा.
- (c) Explain exceptions to the rule in Ryland Vs Fletcher. 10
रेलँड विरुद्ध फ्लेचर ह्या निवाड्यातील नियमांचे अपवाद सांगा.

	Marks
	गुण
(c) When a person shall be guilty of terrorist act under the provision of the prevention of Terrorism Act, 2002.	10
दहशत प्रतिबंध कायदा, 2002 अंतर्गत एखादी व्यक्ती दहशतीचे कृत्य केल्या बद्दल केव्हा अपराधी मानली जाते ?	
(d) Discuss 'copy right' in case of Artistic work under section 2(c) of the Copyright Act, 1957.	10
प्रतिलिपी अधिकार कायदा, 1957 च्या कलम 2 (c) अंतर्गत कलात्मक कामातील प्रतिलिपी अधिकारा विषयी स्पष्ट करा.	

- o O o -

www.mpscmaterial.com

SECTION - C

विभाग - C

6. (a) Discuss duties imposed by law upon every agent. 10
प्रत्येक प्रतिनिधी/अभिकर्त्यावर कायद्यानी घातलेली कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- (b) Define 'unpaid seller' and explain his rights under the provision of the sale of Goods Act. 10
'मुल्य न मिळालेला विक्रेता' याची व्याख्या सांगून वस्तु विक्रय कायद्या अंतर्गत त्याचे अधिकार स्पष्ट करा.
- (c) Explain the effects of non-registration of a partnership firm. 10
भागीदारी फर्मचे पंजीकरण न केल्यास काय परिणाम होतात, ते स्पष्ट करा.
- (d) When confession caused by inducement, threat, or promise are irrelevant in criminal proceedings ? 10
फौजदारी प्रक्रियेत प्रलोभन, धमकी किंवा वचनामुळे दिलेली गुन्ह्याची कबूली कधी विसंगत ठरते ?
7. (a) 'An agreement is unlawful if the court regards it as opposed to public policy'. 10
– Explain.
'करार जर लोकनीती सार्वजनिक व्यवहाराच्या विरुद्ध असेल, तर न्यायालय तो करार बेकायदेशीर मानतो'. स्पष्ट करा.
- (b) Explain condition and warranty under section 12 of the sale of Goods Act by discussing when condition to be treated as warranty ? 10
वस्तु विक्रय कायद्याच्या कलम 12 अंतर्गत अट व खात्रीपत्र म्हणजे काय ते सांगून अट खात्रीपत्र म्हणून कधी वापरले जाते, ते स्पष्ट करा.
- (c) Define 'Partnership' by explaining its ingredients with the help of decided case laws. 10
'भागीदारी' ह्या संकल्पनेची व्याख्या त्यातील घटकांचे स्पष्टीकरण न्यायनिवाड्या सकट द्या.
- (d) Discuss special provisions as to evidence relating to electronic record. 10
इलेक्ट्रॉनिक रेकॉर्ड च्या पुराव्याशी निगडित विशेष तरतूदी नमुद करा.

P.T.O.

SECTION - D

विभाग - D

8. (a) Define 'consumer' as per section 2(1)(d) of the Consumer Protection Act, 1986 with case law. 10
ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 च्या कलम 2 (1) (d) नुसार 'ग्राहक' ह्या संकल्पनेची व्याख्या न्यायनिवाड्या सकट स्पष्ट करा.
- (b) Explain the provisions for welfare of workers provided in the Factories Act, 1948. 10
फॅक्टरीज् अॅक्ट, 1948 च्या अंतर्गत कामगारांच्या कल्याणासाठी असलेल्या तरतूदी स्पष्ट करा.
- (c) Discuss 'desertion' as ground for divorce under the Hindu Marriage Act, 1955 by explaining its constituent elements. 10
हिंदू विवाह कायदा, 1955 मधील 'सोडुन देणे' ह्या घटस्फोटाच्या कारणचि त्यातील आवश्यक घटकांसह स्पष्टीकरण द्या.
- (d) What are the qualifications for the membership of the House of the people under the Representation of the People Act 1951. 10
लोकप्रतिनिधी कायदा, 1951 च्या अंतर्गत लोकसभेच्या सदसत्वासाठी आवश्यक अर्हते विषयी स्पष्टीकरण द्या.
9. (a) Discuss the powers of central government or any of its authorised officer under Environment Protection Act, 1986 to take samples of air, water, soil or other substance from any factory and sending it to environmental laboratories and its analysis. 10
पर्यावरण संरक्षण कायदा, 1986 च्या अंतर्गत केन्द्र सरकार किंवा त्याचे अधिकृत अधिकाऱ्यांचे हवा, पाणी, माती किंवा इतर गोष्टीचे कुठल्याही फॅक्टरी तून नमुना घेऊन पर्यावरण प्रयोगशाळेत पाठवुन त्या नमुन्याचे विश्लेषण करण्याच्या अधिकारांची माहिती द्या.
- (b) Discuss the directions given by the Supreme Court in Vishakha Vs State of Rajasthan (1997) 6 SCC 241 against the social menace of sexual harassment of women at the work place. 10
कामकाजी महिलांच्या कार्यालयात होणाऱ्या लैंगिक छळवणूकीच्या विरुद्ध सर्वोच्च न्यायालयाने विशाखा विरुद्ध स्टेट ऑफ राजस्थान ह्या (1997) 6 SCC 241 निवाड्यात दिलेल्या निर्देशना विषयी चर्चा करा.

P.T.O.